

Sp.

819. Tillaga til þingsályktunar

um breytta tilhögun á útgáfu Alþingistiðindanna.

Flm.: Jónas Jónsson.

Alþingi ályktar að skora á ríkisstjórnina að undirbúa fyrir næsta reglulegt Alþingi þá breytingu á útgáfu Alþingistiðindanna, að ræður þingmanna verði framvegis teknar á hljóðnema og síðan prentaðar, eigi síðar en að missiri liðnu, eftir því handriti, sem á þann hátt væri fengið.

Greinargerð.

Á þessu ári er liðin ein öld síðan Alþingi var endurreist. Hafa ræður þingmanna jafnan verið prentaðar síðan 1845, en undirbúningi verksins háttað á meira en einn veg. Framan af árum var gerður ýtarlegur útdráttur úr ræðum þingmanna, en ræðurnar yfirleitt birtar í mjög stytta formi. Síðar var þingskrifurum falið að ná efni og orðalagi þingmanna, eftir því sem kostur var á. Síðan lásu þingmenn eða umboðsmenn þeirra ræðurnar í handriti og leiðréttu þar það, sem þeim þótti miður fara. Á þennan hátt voru þingmenn ábyrgir um efni og form ræðupartsins. Þar stóð ekki annað en það, sem þingmenn höfðu sagt eða vildu hafa sagt. En á síðustu árum varð á þessu breyting. Þingin urðu lengri og lengri, stundum hálf tónn eða meira. Án þess að það verði útskýrt hér, hafði hinn langi þingtími þau áhrif á þingmenn, að þeir hættu nálega allir að leiðrétta ræður sínar. Tvær breytingar urðu nokkurn veginn samtímis, báðar óhagstæðar góðum frágangi þingtiðindanna. Það fór að verða meiri örðugleikum bundið en fyrr að fá nógu marga vel undirbúna þingskrifara. Eru margir þeirra að vísu mjög vel fallnir til starfans, en aðrir miður, hafa fleiri störfum að gegna og grípa í þingskriftir mitt í önnum við önnur störf. Þegar svo hætist þar við, að þingmenn laga ekki handrit skrifaraþna, eins og fyrr, og skrifstofan hefur ekki rétt til að breyta neinu nema ritvillum, er auðskilið, að mikið af handritum þingtiðindanna er í allt öðrum búningi en vera ætti, efni víða breytt óviljandi fyrir misskilning

Þingskrifara og allsherjar hirðuleysi um frágang þingtiðinda. Gott dæmi af óteljandi er það, að í ræðu, sem ég flutti á þingi nokkru fyrir jól í vetur, vitnaði ég í alkunna þýðingu, sem Steingrímur Thorsteinsson hefur gert af frægu kvæði eftir Schiller, en í handriti skrifarans er kvæðið eignað Shakespeare. Þannig eru mýmörg dæmi um frágang á ræðum þingmanna. Vil ég þar engan veginn saka þingskrifara fyrir vinnubrögð þeirra, heldur skipulag það, sem haft er við undirbúning þingtiðindanna yfirleitt. Samtímis því, að nokkur ekla varð á mönnum við þingskriftir, kom svo stóraukin vinna í ríkisprentsmiðjunni Gutenberg, ekki síst í sambandi við hinn langa starfstíma Alþingis, að prentsmiðjan hefur ekki undan að prenta þingtiðindin. Er nú óprentaður ræðupartur þingtiðinda frá árunum 1943 og 1944, og er óunandi við það fyrirkomulag, úr því að þingræður eru prentaðar yfirleitt.

Alþingistiðindin voru alla 19. öldina og í byrjun yfirstandandi aldar töluvert vinsæl til lestrar víða um land. Blöð voru þá færri og minni en nú, ekkert útvarp og oft meira næði til bóklestrar en síðar hefur orðið. Flestir þeir menn, sem vildu fylgjast með í stjórnmalum, lásu þá þingtiðindin og mátu þau mikils sem heimild. Nú er þetta breytt. Útvarpið flytur daglega allýtarlegar og hlutlausar frásagnir um meðferð mála á Alþingi. Þingtiðindin eru þess vegna ekki lengur nauðsynleg, nema sem heimild um meðferð mála fyrir dómiara, sagnfræðinga og þá, sem vilja rekja þróun stjórn mála eftir frumheimildum. Þetta er þýðingarmikið hlutverk. En þingtiðindin uppfylla ekki þetta hlutverk, eins og vinnubrögðum er nú hagað. Einn af kunnustu lögfræðingum, sem nú eiga sæti á Alþingi, þurfti nýlega að líta yfir ræðu, sem hann hafði haldið á þingi fyrir nokkrum árum, og opnaði þingtiðindin í því skyni. En hann lokaði bókinni fljótt aftur, því að hann sá, að ræðan var svo illa útlitandi, að hann hafði ekki lund til að horfa á þá afbökun, sem þar hafði verið gerð.

Á síðustu árum áður en núverandi styrjöld skall á beittist fjárveitinganefnd fyrir því, að úr þessu yrði hætt, og stóð í sambandi við forstöðumann landssímans um útvegum á hentugum tækjum, til að taka á hljóðnema ræður þingmanna, um leið og þær væru fluttar. Var mál þetta þá vel á veg komið, en litlu síðar hófst styrjöldin, og urðu þá um stund erfiðleikar á um útvegum tækjanna. En nú mun svo komið, að um verulega framför sé að ræða að því er varðar tækni í þessu efni á allra síðustu árum. Virðist því tímabært að taka málið að nýju til meðferðar. Ef Alþingi samþykkir þessa tillögu, mundi ríkisstjórnin hafa aflað nauðsynlegra tækja fyrir haustþingið. Er það litlum erfiðleikum bundið, því að viðunanlegir hljóðnemar eru nú þegar notaðir daglega í skrifstofum hér í bænum. Þingmenn yrðu að tala úr ræðustól, og verður það að teljast útlátalaust. Mundi að öllum líkindum fremur fækka en fjölga ræðum. Skrifstofa Alþingis mundi síðan húa ræðurnar undir prentun og engu breyta nema því, sem bersýnilega væri ófaukið, eins og byrjun á setningum, sem ræðumaður hefði ekki lokið við. Með þessum hætti yrðu þingræðurnar fullkomin og óvefengjanleg söguleg heimild. En á því er mikill misbrestur eins og framkvæmd undirbúnings þingtiðinda er nú háttað.

Jafnhliða þessari breytingu yrði annaðhvort að efla ríkisprentsmiðjuna Gutenberg, svo að hún geti tekið handritin til prentunar jafnóðum og skrifstofa Alþingis hefur þau tilbúin, eða ríkisstjórnin verður að koma nokkru af ræðupartinum til prentunar hjá öðrum prentsmiðjum. Núverandi dráttur á prentum umræðuparts þingtiðindanna er með öllu óviðunandi.

Alþingi hefur fyrir nokkrum árum gert hliðstæða bragarbót á húsakynnum sínum og starfsvenjum, og neitar nú enginn, að þar var rétt spor stigið. Þinghúsið var orðið eins konar almenningur allra, sem þangað vildu koma. Var ágangur af hálfu aðkomumanna svo mikill, að eitt sinn var gestur svo að segja við stól hvers þingmanns í efri deild til að hafa áhrif á þingmál, sem þar var til umræðu. Þingmenn gátu naumast farið ferða sinni í þinghúsinu fyrir aðstreymi gesta, sem fæstir áttu þangað nokkurt erindi. Kom þar loks, að þingmönnum ofbauð þetta ástand, og létu þeir breyta húsakynnum og starfsvenjum, svo að nú má vel við una málalok í því efni. Tillaga mín stefnir að því, að önnur vanrækt hlið þingstarfanna verði endurbætt, og er svo til ætlað, að hið nýja skipulag geti hafizt um leið og hið endurreista Alþingi byrjar nýja starfsöld á komandi hausti.